

4. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
5. Марков В. І. Створення та реєстрація суб'єктів підприємництва недержавного сектору економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право. Господарсько-процесуальне право» / Марков Володимир Іванович; Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2004. – 20 с.
6. Постанова Олександрійського міськрайонного суду Кіровоградської області від 14.06.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/67116049>. – Назва з екрана.
7. Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 25.04.2003 № 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va003700-03>. – Назва з екрана.

*В. В. Лісіца, к. е. н., доцент;
Ю. В. Денисова, магістр
ПУЕТ, м. Полтава*

РОЛЬ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СФЕРІ МОНІТОРИНГУ ТА КОНТРОЛЮ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Публічні закупівлі становлять значну частину державних витрат, що спрямовуються органами державного управління та влади на забезпечення суспільних потреб та власної діяльності. Правила і процедури здійснення публічних закупівель сприяють забезпеченню суспільства товарами, роботами та послугами в потрібній кількості й належної якості своєчасно та на прийнятних договірних умовах.

Однією з проблем сфери публічних закупівель є питання проявів корупції. Підвищення рівня прозорості дій замовників та відповідальності посадових осіб є важливим чинником виявлення та запобігання корупції. Під прозорістю сфери публічних закупівель експерти розуміють інформування ринку про оголошені та завершені закупівлі, оприлюднення всіх необхідних

умов та вимог до потенційних учасників та виконавців договорів, своєчасну та повну звітність щодо проведених процедур та виконання укладених договорів. Прозорість сфери публічних закупівель також передбачає наявність у відкритому доступ нормативної бази, рекомендацій, загальних роз'яснень, методик та стандартів, відповідних рішень щодо процедур закупівлі. Чіткі передбачувані правила, прості умови участі у процедурах, стандартні документи, чіткий розподіл відповідальності між інституціями, фахівцями та контролюючими органами обмежують можливості посадових осіб приймати необгрунтовані чи неправомірні рішення щодо закупівлі та значно знижують рівень корупції.

Держава має бути зацікавлена у зростанні довіри до сфери закупівель та забезпеченні умов для оперативного її моніторингу. Моніторинг є важливою складовою подолання корупції та підвищення ефективності у сфері публічних закупівель. Існує низка підходів до його здійснення, і кожна країна обирає той, що найбільше відповідає особливостям функціонування її системи закупівель.

Моніторинг забезпечує інформацією необхідною для: аналізу ситуації; визначення проблеми та знаходження рішень; дотримування плану діяльності; вимірювання прогресу у виконанні поставлених задач та формулюванні/перегляді майбутніх цілей та задач; прийнятті рішень про людські, фінансові та матеріальні ресурси.

Моніторинг закупівель громадськістю дещо відрізняється від державного. Так, метою громадського моніторингу є підвищення підзвітності, прозорості діяльності органів влади та просування реформ в інтересах суспільства через виявлення слабких місць та внесення змін у існуючі політики та процедури прийняття, виконання та контролю за рішеннями органів влади в сфері публічних закупівель.

Для цього необхідно: виявити існуючі практики щодо визначення органами влади суспільно важливих потреб та очікувань в сфері публічних закупівель, та відслідкувати існуючі підходи до прийняття рішень щодо питань, які потребують оперативного втручання.

Громадський моніторинг потрібен, щоб: не було зловживань владою; надати об'єктивного погляду на діяльність влади та уникнути однобокого суб'єктивного підходу; наблизити владу до розуміння потреб громади; відслідковувати роботу влади за цілями та критеріями, цікавими громадськості.

Важливість нагляду громадськості підтверджується міжнародними результатами.

З метою здійснення громадського моніторингу сфери публічних закупівель використовуються різні аналітичні інструменти, які допомагають громадськості, журналістам, дослідникам, контролюючим органам, замовникам та учасникам моніторити систему закупівель.

З 2017 р. вдосконалювали та застосовували такі аналітичні інструменти:

1. Публічний модуль аналітики bi.prozorro.org
2. Професійний модуль аналітики bipro.prozorro.org
3. Система ризик-індикаторів risk.dozorro.org
4. Індекс найкращих практик index.dozorro.org
5. Моніторинговий портал dozorro.org

Починаючи з 2017 р. пріоритетною метою було об'єднати громадські організації навколо єдиної методології моніторингу. З цією метою вдалося залучити 21 громадську організацію до DOZORRO-спільноти. До спільноти також увійшли Укргазвидобування, Укрпошта, Енергоатом, Укренерго, Рівнеобленерго, Вінницяобленерго, КМДА, Маріупольська міська рада, Харківська міська рада. Для більш тісної взаємодії та налагодження контактів відбувся DOZORRO FEST, який зібрав понад 130 активістів, які займаються моніторингом закупівель на території усієї країни.

Підсумовуючи, є підстави стверджувати, що громадський моніторинг закупівель має менш систематичний характер, ніж державний. Проте він може бути більш ефективним з точки зору виявлення можливих порушень. Його цінністю є більша увага до висвітлення проблем, зокрема корупційних ризиків, радше ніж опис поточного стану роботи системи закупівель у певній країні.